

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi köztulajdonos (városnővér).
Földszint 7. sz. I. de küldendő a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat (városnővér). Ide küldendő az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Néhány szó a tisztviselőtelepről.

(K.) Az építőipar, melyet az elmúlt években a munkaszünetések pihenésre kényszerítettek, lassan-lassan fejlődik városunkban. Nagyobb építkezéseket látunk több helyen és még most is egymásután érkeznek be az építési engedélyt kérő beadványok a város tanácsához. Az emelendő épületek modernek lesznek, ellátva a legnagyobb kényelemmel.

Hogy mennyire szükség van lakásokra, azt csak azok érzik, akik házbért fizetnek. Nálunk ma budapesti árákon kapunk lakást azzal a különbséggel, hogy míg a fővárosban minden komfortot ellátott lakásban lakhatunk, itt ezen komfortnak nyoma sincs. A háziurak nem áldoznak semmit, ellenben a házbéreket hatványozva emelik. Tudunk eseteket, ahol a házbér 1909 május 1-én egyszerre 400 koronával emelkedett, anélkül, hogy a háztulajdonos a volt lakója által kitört egyetlen egy ablakot is becsináltatta volna.

Szűk, lakókkal telt udvarok, kapualá épített illemhelyekkel, élvezhetetlen rosz kutak ezek többszomszédságában, apró konyha, ócska csereszekből összeállított kályhák, tapasztatlan padlások, sőtét szellőztethetetlen kamarák, szűk kapubejáratok, nedves pinclakások, melyekben gombamódra nő a tüdővész, piszkos, szemetes udvarok, patkányfészkeknek nevezhető fáskamrák — ezek a legtöbb debreczeni lakás ismertető jegyei. És az ilyen és ehhez hasonló lakásokért, melyeknek sorsuk a lebontás volna, fizet a lakó kelletlen kényszerűségből oly összeget, melyért más városban egy egész házat bérelhetne. Ezek az egészségtelen állapotok aztán azt eredményezik, hogy elvétve akad olyan lakó, aki akármilyen pénztárból kivett lakáspénzilletményét fizetéséből ne pótolná.

Ezekben a tühethetetlen állapotokon más városokban tisztviselőtelepek létesítésével segítettek. És mikor a telepek települtek, nyomban észrevehető volt a stájerolás megszűnése. A tisztviselő kényelmes, modern és egészséges lakáshoz, ugynevezett „odthon”-hoz jutott aránylag olcsó pénzen és nem kénytelen évről-évre az uzsora házbérek miatt egyik rosz lakásból a másik még rosszabb lakásba vándorolni.

Nálunk már több ízben volt szó egy tisztviselőtelep létesítéséről. Évekkel ezelőtt gyűlést is tartottak a létesítési ügyében és ott szóba került a Margit-fürdő háta mögött levő koresolyázó-tér

megvétele. Tudunkkal a telek megszerzése ügyében a tárgyalások is megindultak, de eredményre nem vezettek, mivel a telkek árát a tulajdonos magas árban ajánlotta. Később szó volt arról, hogy a bábaképző háta mögött levő területet kellene megvenni, az érdekeltek azonban lemondtak erről az eszméről részint azért, mert messze fekszik a központtól, részben azért, mivel a talajt nem találják egészségesnek.

Most, mint a helyi lapokban olvashatjuk, egy harmadik terv merült fel, nevezetesen a tisztviselőtelepnek a Ferencz József-uton való létesítése. Az eszmét, a gondolatot mi szerencsésnek tartjuk már városfejlesztési nézőpontból is. Itt nem külön, a városban kívül álló telep létesítéséről van szó, hanem a városnak egy még fel nem használt, be nem épített területének középtelepre való felhasználásáról. Egy ilyen telep csak folytatása volna a városnak. Egészséges, jóvívű hely és ha a telep létesülhetne, egy forgalmas összekötő utca keletkezne két városrész között. Könnyen megközelíthető volna a helyi vasut vonalán és itt egy gyönyörű kertváros fejlődhetne ki.

Bizonyára akadna vállalkozó pénzsoport, mely az épületeket megépítendő kedvező feltételek mellett. Természetesen mindenekelőtt a telkeket kell megszerezni lehetőleg olcsó áron, kedvező fizetési feltételek mellett.

Az eszmét melegen ajánljuk az érdeklődők figyelmébe és mi a magunk részéről készségesen nyújtunk tért lapunkban ezen életre való kérdés bővebb megvitatására.

Városok konyhakertészete.

Évek óta folyik a harc a drágaság ellen minden vonalon, minden eszközzel s minden módot megragad a társadalom, hogy a drágaság éle a lehetőségig tompíttassék; mert bealott tény, hogy a drágaság a társadalom minden rétegét sújtja, a megélhetést megnehezíti s főképen az élelmickek drágasága emel korlátokat a jó és egészséges táplálkozásnak, mialta a közegészségügynek a mértékét tetemesen alább szállítja.

Leginkább pedig a város lakossága érzi meg legjobban a drágaság súlyát annál is inkább, mert az adott viszonyok között a város lakossága nem termelhet s így mint fogyasztó azt és olyat kénytelen venni, amilyet a termelő nyújt. Szó sincs róla, a termelő is kényszerhelyzetben van,

mert ma a termelési ágazatnál is drágábbak a viszonyok, mint volt például ezelőtt husz évvel; de viszont az is bizonyos, hogy ez a drágábban alakult termelési viszony mégsem jogosult fegyvere a termelőnek, de még inkább a közvetítő kereskedőnek arra, hogy főképpen a mindennapi élet szükségletét képező táplálékok, mondjuk például a főzelékek oly magas áron jussanak a fogyasztó elé, mely ár semmiesre sem áll arányban a termelőnyújtajdonképeni értékével.

Igaz ugyan, hogy nem általánosítható ez a tény, de itt-ott mégis csak úgy áll a dolog, hogy a fogyasztó teljesen a termelő, de leginkább a közvetítő kereskedő önkényének van kiszolgáltatva, minek foyamán aztán ne esodálkozzék a termelő, ha a fogyasztó is olyan mozgalmat indít meg, mely a tulajsgízott termények árai ellen való védekezést jelent s mely mozgalmról az utóbbi időben a napilapok is bőségesen megemlékeztek.

Arról van ugyanis szó, hogy a főváros, továbbá Arad, Szeged, Győr városok hatóságai, tehát a városok, mint erkölcsi testületek kebelében egy olyan kivétel eszme érelődött meg, mely egyrészt a fogyasztó közönség érdekét védene meg azáltal, hogy zöldségtermelő telepeket rendeznek be oly helyből, hogy a lakosság olcsóbb, a hatóság által megállapított árhoz fog jutni, másrészt a lakosság szégyensorsu osztálya állandó munkát és kenyert kereshet.

Nincs kétség aziránt, hogy ez eszme mihamarabb tetet őlt, s az is bizonyos, hogy ez a mozgalom átterjed más városokra is, mert nincs az országban egy jelentősebb város sem, ahol a bolgár zöldségtermelő ne uralnák a helyzetet kenyők-kedvök szerint és mert ezek azok, akik nemcsak a közönséget zsákmányolják silány, értéktelen áruval, hanem még a hivatásos kertészek jövőjét és tekintélyét is aláássák — megérdemlik tehát azt a fegyvert, amelyet a fogyasztó közönség képviselője, a hatóság, ellenök használnak.

A városi konyhakertészeteknek csak az lehet a céljuk és az legyen a rendeltetésük, hogy a mindennap szükséges főzeléket nagy tömegben állítsa elő, mivel ez felel meg a célnak s ez az eljárás igényel kisebb befektetési tőkét. Ilyenformán az amugy is csak csekély adóalapot szolgáló bolgár zöldségtermelő mihamarább ki fognak szorulni s így a hivatásos kertészek is jobban boldogulhatnak, mert a kényesebb igényű, különleges zöldségfélék termelése a kezökben marad. Hogy a városok konyhakertészeti mennyi hasznót fognak hajtani, azt előre jósolni nem lehet, de leszögezhették azt a tény, hogy vesztini semmi esetre sem fognak, mert az bizonyos, hogy a földek így jobban értékesülnek, a lakosság olcsóbban jut a főzelékhez, a munkánép pedig kereshet és tanul munkát, szorgalmat, mely már magában véve is nagy erkölcsi haszonnak az alapját képezi.

Egy régibb eszme válik valótá, mely többek között a magyar konyhakertészek megújhdását fogja eredményezni.

R. A.

Hirek.

— **Augusztus 21-iki ünnepély.** A debreczeni csata évfordulóját a városi tanács megünnepli. Az ünnep előkészítésével a tanács Vecsey Imre főjegyző bízta meg, aki érintkezésbe lépett a különböző egyulettekkel; az ünnepély programját a következőekben állapította meg:

1. Himnusz. Erkelől. Énekl a munkás dal-egylet.
2. Emlébeszéd és a honvérsít megkoszoruzása. Tartja: Konec Ákos tb. tanácsnok.
3. Rákóczi dal. Révfitől: Enekl a munkás dal-egylet.
4. Szajalat. Tartja: Szilágyi Dezső ügyvédjelölt.
5. Honfidal. Hubertől. Énekl a munkás dal-egylet.
6. Szózat: Énekl a közönség.

Az ünnepélyen a tanács és a tisztikar testületileg vesz részt és a városi tanács Debreczen sz. kir. város közönsége nevében koszorut helyez a honvédsírra. Ugyanaznap estején az öreg honvédek a nagyerdei Dobos pavilonban megvendégeli.

— **Küldöttség a város fejenél.** A vargakerti lakosok küldöttségileg tisztelegtek a polgármesternél és kérévnyt nyújtottak át, melyben arra kérik a várost, hogy a tűzveszélyes Balog Dániel féle telep felépítését ne engedélyezze. A polgármester szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy az ügyet megvizsgálta.

— **Közszállítások a kamaránál.** A debreczeni kir. itélőtábla faszükségletre hírdet pályázatot. Az ajánlatok szeptember 12-ig nyújtanók be. A debreczeni méntelep zab- és kenyérszállítására augusztus 26-ig lehet pályázni.

— **A szekularizáció és Hajdu vármegye határozata.** Lengyel Imre nyug. kir. táblabíró indítványa. Ez év augusztus 14-ikén Lengyel Imre ny. kir. itélőtáblai bíró, Hajdu vármegye bizottsági tagja indítványt terjesztett be a szekularizáció ügyében. A vármegye az indítványt elfogadta és ennek szellemében felírt az országgyűléshez. Most ezen indítványt az indítványozó füzet alakjában az indítványát megokoló beszéd kíséretében kiadta. Mi a magunk részéről nem tartjuk szerencsés gondolatnak a Lengyel Imre biz. tag indítványát, főleg most, mikor egyéb dolgunk is van, mint a felekezeti béke megzavarása. Az indítványnak és feliratnak egyébként ugy sem lesz meg az eredménye, melyet Lengyel Imre biz. tag remél. Eppen úgy elfog ez is tönni az úrben, mint a bizottsági tag ur sürű egymásutánban gyártott indítványa.

— **Borvásár Debreczenben.** A Debreczeni Mezőgazdák Kereskedelmi Társasága a következő felhívást tette köze: Debreczen szab. kir. város és Hajdu vármegye bortermelőihez. A Debreczeni Gazdasági Egyesület erkölcsi támogatása mellett a Debreczeni Mezőgazdák Kereskedelmi Társasága a debreczeni országos vásár alkalmával augusztus hó 8-án 9-én és 10-kén üzleti helyiségekben, Degenfeld-tér 1. szám alatt, üzlelissel egybekapcsolt borvásár tartását határozta el, azon esetben, ha a

bortermelői részéről kell mennyiségű bejelentés történni. Felkérjük azért a bortermelőket, hogy bejelentéseiket f. év augusztus hó 2-ik napjáig a kereskedelmi társasághoz (Dégenfeld tér 1. szám) beküldeni sziveskedjenek, hogy a borvásárra szóló hirdetések, illetve a borvásárlókhöz a meghívók kelmé időben kibocsáthatók lehessenek. A bejelentésben kiüntetni kérjük: a bejelentő termelőnek nevét, lakását, a bortermelés helyét, a bor fajtát, a bor minőségét (hegyi, homoki), évjárat számát, asztali vagy pecsénye bor eladó készleminyiségét, a bor árát hektoliterenként. A borvásár célja, hogy a szállósgazdáknál eladásra készletben álló borok, az eladási üzleteket megdrágító közvetítés mellőzésével, értékesíthetők legyenek s hogy a borkészlet nagyságáról, minőségéről és a beszerzési forrásokról a vevő közönség tudomást szerezzene. A borvásárra minden borfajtából 2 darab fél literes üveggel küldendő, a kiállító térjárt nem fizet. *Debreceni Mezőgazdák Kereskedelmi Társasága.*

— A rendőrségi és hajdulegénységi ruha- és cipőszállítás. A héten bontották fel a rendőri- és hajdulegénység ruha- és cipőszükségletének szállítására vonatkozó pályázatokat. A felbontásnál jelen voltak: Vecsey Imre főjegyző, mint elvők, Magoss György dr. tiszti főjegyző, Békés Lajos és Somossy László biz. tagok és Rankai Jenő számtiszt. Ajánlkozta cipő- és csizmaszállításra Moskovics Parkas és társa nagyváradi cég 30.804 korona 40 fillér bagariából, boxbőrre 44.527 kor. Beck Vilmos és fia pozsonyi cég az egyenruházatot 122.096 koronáért vállalná 6 évre. Kereskeünyi István debreceni iparos a csizma szállításra 40.456 koronáért tett ajánlatot Takács Gábor és Takács Lajos 45.524 koronáért vállalkozott cipő- és csizmaszállításra. Mandel Lipót a mennyiséget 41.055 koronáért szállítaná, az összegből hajlandó 2%-ot engedni. özv. Grünbaum Mórné végösszeget nem jelez, de az összegből 2%-ot enged. Szedlák és Vámos egységárakat tüntet fel. Rósenthal H. és Társa budapesti cég a ruhaszállításra 156.130 koronával pályázott. Varkóly József helybeli csizmadia mester egy pár csizmát 20, egy pár cipőt 12 koronáért hajlandó elkészíteni. Az ajánlatokat kiadták a számvevőségnek számítas végett. Az átszámítás után a tanács dönt a pályázat ügyében.

— **Hirdetmény.** A minisztertanács 1909. év április hó 18-án tartott ülésében elhatározta, hogy az 1882. évi XI. t.-cz. rendelkezési alkalmazást nyerveknek a Boszniában, Hercegovinában és Dalmáciában elhelyezett közöshadseregbeli csapatoknál és intézeteknél, valamint a hadiengerészetenél a külpolitikai viszonyok következtében szükségessé vált létszám kiegészítés céljából 0 cs. és apostoli kir. felségének 1908. évi november hó 15-ről kelt legfelsőbb elhatározása alapján behívott, illetőleg visszatartott tartalékosok és póttartalékosok gyámul nélküli családjaira is.

Ezen minisztertanácsi határozat következtében a m. kir. belügyminiszter ur a segélyre igényt tartó családok sűrűs összeírását rendelte el. Felhívtnak emellettgya mindazon kivételes lényeges szolgálatot teljesített tartalékosok és póttartalékos katonák, akik családjaiak segélyezésére igényt tartanak, hogy összeírásuk végett a katonai

és ill. ügyosztálynál (városház em. 19. ajtó) azonnal, de legkésőbb f. évi augusztus hó 25-ig jelentkezzenek. A városi tanács katonái és ill. ügyosztályától.

Miniszteri rendelet.

Valamennyi városi törvényhatóságnak.

(Budapest székesfőváros és Fiume kivételével.)

Az 1908. évi július hó 15-én 47.905. szám alatt kelt körrendelettel felhívtam a törvényhatóságot, hogy a Közszállítási Szabályrendelet 63. §-ának második bekezdésében foglalt kötelezettségének a maga részéről haladéktalanul tegyen eleget.

A kereskedelemügyi Miniszter ur átiratából azonban arról értesültem, hogy dacára ezen körrendeletnek, számos vármegye, város, nagyközség és körjegyző a fent említett kötelezettségének mindezeideig eleget nem tett.

Újlag is felhívom tehát a város közönségét hogy mindazon hivatalok, intézmények, intézetek, vállalatok (üzemek) stb. jegyzékét, amelyek a Közszállítási Szabályrendelet 62. §-ában előírt kimutatások készítésére és közvetlenül a kereskedelmi Múzeumhoz való beküldésére kötelezve vannak, az említett múzeumhoz haladéktalanul küldje be.

Egyuttal megjegyzem, hogy most már a múlt évi ipari beszerzésekéről és esetleges új építkezésekről szóló 4. és 5. mintájú kimutatások is beküldendők lesznek.

Figyelmezetem, hogy amennyiben jelen rendeletet a kívánt eredményre nem vezetne, a mulasztók ellen teljes szigorral fogok eljárni.

Budapest, 1909. évi július hó 10-én.

A miniszter meghagyásából:

Hartl Sándor s. k.,
miniszteri tanácsos.

Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.

199/1909. vrs.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál főispáni kinevezés után betöltendő s évi 3200 korona fizetés és 500 korona lakáspénzzel javadalmazott mérnöki, továbbá a törvényhatósági bizottsági közgyűlés által választás után betöltendő s évi 1400 korona fizetés és 300 korona lakáspénzzel javadalmazott adópénztári tiszti állás feresedett meg.

Felhívom mindazokat, akik ezen állásokat elnyerni ohajjának, hogy minősítetket s eddigi szolgálataitokat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzáam jölvő évi augusztus hó 16. napjának délután 5 órájáig anyvival is inkább nyújtásnak be, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg megüresedendő állásokra is pályázatot nyitok.

A mérnöki állásra pályázóknak az 1883. I. t. c. 10. §-ának első bekezdésében, — az adópénztári tiszti állásra pályázóknak pedig az 1883. I. t. c. 19. §-ában körülírt minősítéssel kell birniok.

Debreczen, 1909 július 20.

Wesprémy Zoltán s. k.,
főispán.

Arlejtési hirdetés.

Debrecen sz. kir. város közönsége a város régi belterületén és az ahoz csatolt részeken mintegy 1400 drb kataszteri fixpont állandósítására szolgáló testek szállításának biztosítása végett zárt versenytárgyalást hirdet.

A fixpont test 3 részből áll, ugymint: a rajzban feltüntetett kovácsolt vascsöveket magában foglaló cement-beton tömbből, a két kovácsolt vascsövből és a tömböt fedő terméskő lapból.

Ajánlat csakis az egész teljesen kész testnek szállítására tehető.

Részletes tervrajz és a szállítási föltételek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-u. 2. II. emelet) a hivatalos órák alatt délelőtt 8—1 óráig megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is megadottnak.

Ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat a kataszteri fixpontok állandósítására szolgáló testekre” felirattal a polgármesteri hivatalhoz 1909. évi augusztus 15. napján d. e. 10 óráig nyújthatók be.

Az ajánlatban kiteendő, hogy pályázó a tervet, feltételeket és a hejyi viszonyokat ismeri.

Az ajánlathoz csatolandó a házépítészeti hivatalnál letett, az ajánlati összeg 5 százalékának megfelelő bánatpénzről szóló letéti jegy.

Az ajánlatok 1909. évi augusztus hó 15. napján d. e. fél 12 órakor fognak a polgármesteri hivatalban nyilvánosan felbontatni.

Elkészve érkezett, javított vagy hibás kitételeket tartalmazó, valamint ezen kiírástól eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésg kötelezettségben maradnak.

Debrecen sz. kir. város fenntartja magának a jogot arra nézve, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson és esetleg az ajánlatok mellőzésével a szállítást más módon biztosíthassa.

Debrecen, 1909 július 26.

Kovács József s. k.,
polgármester.

1209, 3746, 4304, 9768, 9980 és 10,426. szám.
1909.

Pályázati hirdetés.

Debrecen sz. kir. város Tanácsa a koronázási emlékkénnep alkalmával létesített „Koronázási alap” művészeti és iparművészeti célra szánt 600—600 koronás két ösztöndíjára, valamint a „Meszena” alapítvány egy 600 és két 300—300 koronás ipari ösztöndíjára, melyek közül az előbbi egy kezdő iparosnak műhely berendezés és továbbfejlesztés céljából, a két utóbbi pedig iparos segédeknek tanulmányozási célokra adatik ki, az 1909/10. isk. évre nyilvános pályázatot hirdet s felhívja mindazon első sorban debreczeni illetőségű, szegény sorsu egyéneket, kik a művészet, iparművészet és ipar bármelyik ágában szerzett ismereteiket, tanulmányaikat, közép- vagy felsőbb iparis-kolokban tovább fejleszteni óhajtják, hogy ezen ösztöndíjak elnyerése iránti kérvényüket okmányokkal s esetleg már kész műveikkel kelőleg felszerelve a polgármesteri titkári hivatalba f. évi augusztus hó 20-ik napjának déli 12 órájáig annál is inkább adják be, mert később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Debrecen sz. kir. város Tanácsának 1909. évi július hó 26-ik napján tartott üléséből.

A városi Tanács.

Alapított 1561.

Telefon: 270.

« DEBRECEN SZAB. KIR. VÁROS » KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA. (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készit mindenféle nyomtatványokat a leggyorsabbtól a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésebben állíttatnak ki. — Yidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺

Tartós betűrebből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknek, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.